

Färdigt folk under 1800 talet.

Min Farfar och Farmor, Johannes Ståhl
och Britta, både födda i Rättbygd förs i
slutet på 1700 talet. Tjufte sig tvekligen unga
hade fyra barn. Han var soldat vid Kungl:
Kronobergs Regt., men genom sitt långstyrga
och hårda sinne, fick han snart vished
så blev det att flytta, och det vanliga
är att de bodde på 24 olika ställen
under 32 år, men tyvärr, skrev jag ej upp
dem medan min far levde, och kommer nu
ej ihåg dem alla. Min farfar var vanlig
grovarbetare, förutom de sista 20 åren
då han var kyrkvärdare. Han kunde ej
nämnvärt hjälpa till vid grävning so gravar,
utan det fick min far och farbror hjälpa
 honom med. För en grav under sommaren
fick han fyra or fem daler (67 or 83 öre).

och under vintern sex a nio dagar (1/2 a 1/50)
Gälden (prosten) kunde vara 7 a fem kvarter (60 a 50). 2
Min far och farbror hade ~~hade~~ båda i
späda pojkar, fem och 10 år, gått genom
"östligaste delen av ~~hade~~ Kristianstads län,
som många ^{andra} barn
~~småbarn~~, och "bett om" tigg.
Min farmor var mycket händig i dåtida
hushållsarbete, men betshningen var ju ringa,
och de hade fyra barn. Så till säga på
allt, fick farfar frost i båda händerna
en kväll, eller nött, när han i köld och
mycket snö 1834 skulle gå hem till stugan
i obygden, han hade blivit uttröttad och
kunde ej gå förrän ^{han} vilat i den myskna
snön, om bränvin hade hjälpt till, är jag
ej säker på, men möjligt är det. Frost
som han hade fått i fingrarna blev allt värre
och kunde ej läka. Så gick han till en

Magnus i Håresköp, som var lite kvacksalvare
och lät hugga av alla 10 fingrarna vid
första leden, så gick det en tid och det
var ända omöjligt att läka, utan det
blev att förnya amputeringen. Denna gång
fick man hugga nästan till andra leden.
Avhuggningen gick så till, att handen
lades på en planklapp, och med ett
stungjärn och klubba högg av finger efter
finger på båda händer på samma gång.
Här de kunde stanna blödningen,
eller på sårn att läka och bled
över de avhuggna fingrarna förstår
jag ej. Läkare, varken fens, eller anlita-
des på den tiden. Efter det eländet
var ju han nära fullständigt inskrädd,
men fick den "höge tjänsten" som vaktare
och dödgrävare, ja det senare kunde

han ju inte göra mycket vid sjeln.
Efter min fars berättelse, var han en stor
stark man och mer än vanligt hård.
Lönen för väktartjänsten var en naturs,
och bestod av korn, som han själv fick
hämta hos varje lantbreekarer i socknen.
Ett halvstop ($\frac{2}{3}$ liter) på ett ställe, ett
stop på ett annat, tre halvstop på ett,
en kanna på ett annat, högst en kappe
(två kannor) på ett par gårdar. Torpare beto-
lade med pänger, fyra styver, sex styver
8-10 och 12 styver (två styver 1 äre). Det tog
flera dagar att upphäva "lönen". Torpar-
brukade ge sig ut på sin uppbörd under
julen, han fick ju traktering ofta då, men
det var inte alla som hade pänger, som
beloppet än synes ringa för oss nu men
han fick det nog efteråt, i flästa fall.

Om man antar att det grävdes 60 grevar
per år, och kanske 1 hr över huvudet, blev
det ju 60 hr. F.h. spåleringning, ringde han
inte på långt när för alla. På den tiden
var det många, som kunde ringa, och han
bodde tre km från kyrkan. Byarna Lönskullt
och Stenshult var intill kyrkan, och nästan
alla där kunde ringa, och det var vanligt
ett kvartal eller halvt stop brännvin till dem
som ringde. Men far och farbror hjälpte
hon om när de var tillstäds. Tid högmässa
då båda klockor skulle ringas var det omöjligt
för en att ringa. Det fordrades mycket vara att
ringa den mindre klockan, så, att det blev
rättig takt. Det dröjde y förr att ringa, som
man stundom hör, ett sammeserium, så jag
ville helst hålla för öronen. Nu skall
högfärd och suähet blandas sig i spekar

Klockringningen. Med den "billigare" och modernare elektriska ringningen, kommer ingen klocka till sin rätt och värde. Skrivet efter våra fäder förvaltes däligt, tycker jag.

Våra fäder ha med svett och arbete byggt våra, de flesta, vackra helgedomar, liksom haft bekymmer och kostnader för att få våra, de flesta, vackra klockor gjorda. Är det inte stämningsfullt, härligt på landsbygden, en vacker sommar dag, även en kall och stilla vinterdag, att höra ljudet av två eller tre, väl ringda klockor?

Min farfar dog 1870. Fjuttiofyra år och min farmor 1884 nittiofem år. Det är det enda ställe jag sett, med "julsalam" på golvet.

Efter farfars död, blev min farbror kyrkvärd, under samma förhållande som farfar förut. Min farbror var född 1823.

Mina föräldrar, Erik Anders Brink f 1825 och Lissa Brink f Snell 1826 gifte sig på hösten 1853, började på ett litet gemmalt torp, kallat Lilla Backstorpet under Löshult i Fätteryd förs. Ett dagvärke i veckan på egen kost (som de hade någon). Vidan var grenar och s.k. "ploche", knappast foder till en get, utan skaffa en del. Stugan var en liten hall ryggstuge, med trekantig öppen spis (fyr) intill kök, förstugan (barns boden) av dåliga bräder. Deras första barn, en gosse, föddes i mars 1854 så det blev "böter på kyrkdörren" två riksdaler, det var ingen liten plikt på den tiden, en dag till dagverket och fem att tjäna till boten, så var veckan gängen. Kyrkoherde Persie krävde för en söndag vid kyrkan. Han hade inga pänger, men fick lina av nämndeman Johanne Jönsson i Löshult.

Jag minns dem alla mycket väl, och har även,
som pojke varit inne i den lilla stugan, där
de en Anna Tacksson bodde. Jag såg även när
kyrkoherde Beersin föll, vid altaret i kyrkan
en söndag, så var hans tid slut, han var då
över 80 år. När far och mor bott på det
lilla torpet några år blev ett annat torp
under samma gård ledigt, kallat stora becks-
torpet, ~~ledigt~~ och de flyttade dit, men för
det skulle göras två dagvärke i veckan på
egen kost. En ko fick de leja av husbonden
mot fem kr om året, men hade den endast
ett år. Far åtog sig att mura upp väggarna
till en stendugård på härrgården Elmåryd,
som ägdes av Major Kavallius, och allt
blev i ljusa färger. "Men lyckans falskhet känd."
Far fick hjälp att köpa en ko för 32 kr.
Så gick han till en föranögen bonde i Föthult.

och lyckades få köpa på kredit, en och en halv tunnna blandssäd, som skulle vara dels till utsäde och dels till bröd. Jorden blev upphörd och säd sidd, lite potatis satta, och så en dag gick han för att börja på det arbete han åtagit sig, men efter fyra dagars arbete, föll en stor sten, eller rättare gläd av stensullen och över vänstra lårbenet som krossades strax innan kväst så att benskärvar ~~stuck~~ stack ut genom huden. Han anmärkte det ju alldeles.

9
+ Ett bud med häst fick gå från gården till Gustav i Flåshult, en duktig s.k. "kroppelötare". Han kom förband och spjälade brottet, och fick ligga i gårdens drängstuga, fick även mat där. Han berömde alltid härskapet Lovall. Gustav i Flåshult.

var där endast den gängen han förbunds.
Far blev något lite kallt, det piskad han
~~han~~ sig själv ha vällat. De första dagarna
blev det väldig smallvad och olidliga
smärtor, så att han hade lossat något på
smörren, han var annars hård och jämrade
sig knäppast. Så gick det ju bud till mor
med den sorgliga nyheten, och hon kunde
ju ingenting annat än gå den en mil. g.
länges vägen dit och sedan tillbaka till
sina små barn. När far låg sex veckor
gjorde han själv ett par kryckor och bör-
jade stiga upp och träna, och så fick
han skjuts hem. Han slapp betala något
för den tid han låg där, men komma
hem, mer än tomhänt, var inte roligt.
Mor kunde ju inte förtjäna mycket, men när
far var hemkommen kunde ju hon se till barnen.

Far var mycket handig, på nästan vad som
hölst, och kunde med mindre hantverks-
och slöjd. tjäna någon skilling. Matskedar,
slevar, klappträ, skäkelträ, läbågor, slagor,
korgar, skapt till skor och backor, linskaft,
linnar. Till råpsor och en del mindre saker.
men det var svårt för honom lite material, så
han ej själv kunde gå. Svårt nog kunde han
gå till Hågeån, som flöt förbi (omk: 100 m)
och mata sepp lite fisk, som så väl behövdes,
han var mycket händig även till att mata.
När ^{han} vuxen, och han så gammal, kunde gå till
sjön eller ån, fick han alltid fisk, men jag
knappast någon. Hans ättnings arbete blev ju intet
och så gott som intet fortjänat, men hanst
lättes och blev med tiden bra, men det
blev också röst på alla dagvärkan för
torpet, två i veckan blev ju sitta i anslutningen.

När han blev så att han kunde, fick han
bärga outjäna ären de västeranden. För fem
månader blev det ju 40 + de som kom till,
och på den tiden var det inte fräga om någon
hjälp av kommunen, och mycket lite ären privat.
Sommaren gick i fattigdomen och snart kom
skördetiden. Inget hade, naturligtvis, blivit
betalat på den, på vären köpte säden, och
då var det lämpligt att lagsöka medan
säden ännu stod på rot. Det blev också
följden. En i orten, av de flästa, illa ansedd
och hård länsmann Bolongren kom en dag och
pantade all den lilla gröda de hade, han
och allt (utom barnen) till lösa panten
var ju ej att tänka på. Det blev kungjort
från prädika stolen om pantsektion, och på
sidan sektion skulle betalas kontant. Han
sålles för 16 kronor (riksdaler) gröden på rot

och allt vad de ägde, på den tiden fick
allt tagas i mät, degen i ett tråg, brödet i
eignen, sängkläder och värktyg, om sådan fanns,
t. o. m. en vigselring, om den var värd något.
Nars, sedan köpta psalmbok har jag ännu.
Allt räcker knappast till att betala den
på vären köpta $1\frac{1}{2}$ tunnars blandsäden till
Anders (haggen) i Totaböl. När blev det att
börja på nytt. För kunde då gå och börja
arbeta, han följde med till Hamnede på
till ett husbygge (timring) där han fick mat
och daglön, sedan de ordnat något litet
hemma. Sedan på vintern började han
göra träskor som han sålde och blev snart
temligen vid hand träskomakare, som
han idkade nästan till sitt slut 1901.

(Även jag har i min ungdom gjort om $\approx$ 1000 par.)
Lä gick det till hösten därpå, då blev

mor sjuk i nervfeber, och lig i aderton
veckor. Ingen läkare fanns och som så varit
hade y fattiga Annast söka honom, allt
fick gå som det kunde, och mor blev frisk
och levde till den 3 december 1880. Far och mor
flyttade från Osult 1870 på hösten till Kallorshult
där jag är född i en liten stuga, den 17 febr 1871.
I början av april flyttade de till ett torp i
Osunköpn. Far sade att de inte varit fattiga
som de kom till Osunköpn, men det får inte
förstås med nutida tänkesätt eller vanor.
Färre transporterades större och mindre stenar
på stenslask, en sida var gjord av två
grova järnbeslagna skalmar med 4 s 5
grova träslår, även de med järn på över-
sidan, två runda grova träceller järnbeslagna.
Kördes på grova träslånor, den som styrde gick
baklänges och drog. En sida var det som användes.
4* de hundrottet skände.